

Amsterdam, 22 maart 2016

Geachte leden van de Raad voor Cultuur, Geachte minister Bussemaker,

Naar aanleiding van de verkenning van de arbeidsmarkt in de cultuursector door de Raad voor Cultuur en de Sociaal-Economische Raad willen wij middels deze brief pleiten voor de ontwikkeling van een Fair Practice label, met als doel de inzet van de twee miljoen euro die door de minister beschikbaar is gesteld een duurzaam karakter te geven.

Onze grootste zorg is dat de gesignaleerde problemen niet incidenteel zijn en dat de twee miljoen ons niet in staat stelt een structurele oplossing te bieden noch om de problemen bij de wortel aan te pakken en daadwerkelijk iets te veranderen. Het Fair Practice Label stelt de cultuursector in staat om de knelpunten die in het rapport benoemd worden bespreekbaar en inzichtelijk te maken. Het committeert de sector collectief aan een 'eerlijke praktijk'.

Het Fair Practice Label is vergelijkbaar met – zoals de cultuursector reeds kent – een Code Cultural Governance. Het label staat voor een 'eerlijke praktijk' en zorgt ervoor dat zowel kunstenaars als cultuurwerkers eerlijk worden betaald en werken binnen de juiste werkomstandigheden. Het is een instrument waarmee organisaties en individuen kunnen aantonen dat zij arbeidswetgeving en contractuele rechtszekerheid respecteren, en de opbouw van sociaal-financiële rechten garanderen – met name ook voor de kwetsbaarste spelers in het veld.

Het label zou ontwikkeld moeten worden op een vergelijkbare manier zoals de CCG destijds is ontwikkeld; vanuit een brede beraadslaging van het veld (van kunstenaar tot manager van een topinstelling) waardoor het op een breed en divers draagvlak kan rekenen. Met een nieuwe generatie en bewust van de nieuwe uitdagingen waar we als veld voor staan. Het zou op basis van deze beraadslaging, gesprekken en onderzoek dan een aantal principes (zoals 9 bij de CCG) formuleren die tezamen het Label vormen. Het zou moeten werken volgens de regel 'comply or explain'; pas toe of leg uit. Zoals reeds bij de Code Cultural Governance het geval is, zouden instellingen in bestuursverslagen en bij aanvragen zich moeten verantwoorden over hoe ze voldoen aan het Fair Practice Label. In het geval dat ze ervan afwijken (bijvoorbeeld door onvoldoende financiële middelen), moet een instelling toelichten waardoor dat komt.

Het Fair Practice Label zou voor kunstenaars kunnen fungeren als referentiepunt waardoor onderhandelingen bespreekbaarder worden en er meer helderheid is over waar kunstenaars recht op hebben. Het geeft instellingen eveneens een middel in handen om inzichtelijk te maken wat het kost als zij daadwerkelijk 'fair practice' willen beoefenen. Belangrijke initiatieven, zoals bijvoorbeeld de honorariumrichtlijn die de beeldende kunstsector op dit moment ontwikkelt, zouden de essentiële bouwstenen voor het label sector breed kunnen zijn.

Het idee voor het Fair Practice Label werd ontwikkeld door de kunstenaarsbeweging in België, State of the Arts (SOTA). Afgelopen september kwamen theatermakers en beeldend kunstenaars uit Nederland, Duitsland en België in Amsterdam samen om te onderzoeken in hoeverre er gezamenlijk op Europees niveau er rondom dit label samen verder kan worden gedacht en gewerkt. De afgelopen maanden is de discussie in België verder opgepakt door organisaties en vakbonden als NICC, oKo, ACOD Cultuur, Hoogtijd, Kunstenloket en Kunstenpunt. Op 16 april a.s. zal tijdens IETM (Informal European Theatre Meeting) deze discussie een vervolg krijgen in een werksessie, mede-georganiseerd door het Platform BK, SOTA en het Transitiebureau; <https://www.ietm.org/en/session/60/fair-practice-label-in-the-arts>.

Een radicale verandering in het hedendaagse kunstenlandschap, met een voelbaar effect, kan zich volgens filosoof Harald Welzer alleen voltrekken als we de drempels overwinnen om de dingen samen aan te pakken. Het komt erop aan het ingebakken individualisme te overstijgen en een nieuw elan te vinden in gezamenlijk ontwikkelde instrumenten, die we zelf gaan praktiseren als de nieuwe vorm. Wij hopen en geloven dat we daar met het uitwerken van het Fair Practice Label een belangrijk begin mee zouden kunnen maken.

Hoogachtend,

Het Transitiebureau

Anoek Nuyens, Lara Staal, Marijke Hoogenboom, Tobias Kokkelmans, Anne Breure.